

Our agenda

Medical care in North America emphasizes patient autonomy and informed consent, to protect the patient as well as the medical professional. Jewish medical ethics generally prioritizes the value of saving lives, and in certain situations this includes overriding patient objections. How should a Jewish medical professional navigate the protocols established by the CPSO and the expectations of Jewish Law? What happens when dealing with minors, and adults who lack capacity?

Evaluation link

<https://www.surveymonkey.com/r/Compellingtx>

Past medical sessions

<https://torontotorah.com/nusbaum>

Capacity for Consent (2012)

<https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/783340/>

Duty to Follow Medical Advice (2014)

<https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/820212/>

Issues in Treating Dementia (2014)

<https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/814506/>

Minors and Medicine (2015)

<https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/843635/>

Patient Autonomy (2017)

<https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/890198/>

Vignettes

- 1> Chayah, an experienced family physician, has a patient, Sarah, who has been diagnosed with breast cancer, which is advanced but treatable. Sarah saw her mother die of breast cancer, and is scared of suffering the same fate; she initiates a MAiD process. Is Chayah halachically obligated to persuade Sarah to pursue treatment?
- 2> David, an experienced orthopaedic surgeon, meets with Yaakov, who is 60 years old and suffering from severe hip pain and loss of function. David believes hip replacement surgery is indicated, but Yaakov is very afraid of surgery. Is David halachically obligated to persuade Yaakov to have his hip replaced?
- 3> Susan and Aaron have a five year old son who had a large facial hemangioma ("strawberry") as an infant. The hemangioma cleared up and there is no threat to health, but the skin is marked where the hemangioma was, and Susan and Aaron would like to have laser treatment (which involves general anesthesia) to improve the skin's appearance. Their concern is for shidduch possibilities when their son is older. Their son doesn't want the treatment. May Susan and Aaron compel their son to undergo the treatment?
- 4> Rivkah's husband Yonatan has always told his family that he would not want to be put into a nursing home, but he develops early onset dementia. Rivkah and her children do their best to manage Yonatan's needs, but as his condition worsens they find themselves unable to manage basic care like bathing and feeding. May they put Yonatan into a facility to manage his care?

The Starting Point: Saving Lives vs. Personal Autonomy

1. Talmud, Sanhedrin 73a

מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב להצילו? תלמוד לומר "לא תעמד על דם רעך."

How do we know that one who sees another drowning in a river or being dragged by a beast or being beset by bandits must act to save him? The Torah says: You shall not stand by the blood of your peer. (Vayikra 19:16)

2. Midrash, Sifri, Devarim 223:2

"והשביתו לו," אף את עצמו אתה משיב לו.

"And you shall return it to him" – You are even restoring himself to himself.

3. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch, Yoreh Deah 336:1

נתנה התורה רשות לרופא לרפאות. ומצוה היא. ובכלל פיקוח נפש הוא. ואם מונע עצמו, הרי זה שופך דמים. ואפילו יש לו מי שירפאנו, שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות

The Torah permitted a doctor to heal, and it is a mitzvah, and part of saving lives. One who refrains is spilling blood. And even if he has someone else to heal him, for one may not merit to be healed by everyone.

4. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Rotzeiach uShemirat haNefesh 11:4

וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה שנ' (דברים ד' ט') השמר לך ושמור נפשך, ואם לא הסיר, והניח המכשולות המביאין לידי סכנה, ביטל מצות עשה ועבר על "לא תשים דמים".

So, too, there is a commandment to remove any stumbling block which endangers lives, and to guard from it, and to be very careful with this, as Devarim 4:9 says, "Guard yourself, and guard your life." And if one does not remove it, and one leaves dangerous stumbling blocks, he fails to fulfill a commandment, and he violates "Do not place blood."

5. Rabbi Avraham Yeshayah Karelitz (20th century Israel), Kovetz Igrot Chazon Ish 1:138

מן החובה על האדם להשתדל ברפואת עצמו כמו שהוא חייב להשתדל ברפואת חברו, וזו מצוה גדולה של ביקור חולים.

One is obligated to try to heal himself, as he is obligated to try to heal others. This is the great mitzvah of *bikur cholim*.

6. Rabbi Moshe Feinstein (20th century Russia/USA), Igrot Moshe Choshen Mishpat 2:73:5

אם הוא מחמת שאיננו מאמין לרופאים אלו צריכין למצא רופא שמאמין בו, ואם ליכא רופא כזה ואי אפשר לפנינו מצד המחלה לחכות עד שיבין שהוא לטובתו וגם לא לשלחו כשרוצה בבית חולים וברופאים שהם בעיר אחרת מוכרחין הרופאים שבכאן לעשות בעל כורחיה אם כל הרופאים שבבית חולים זה סוברים שזהו רפואתו...

If a patient's refusal is because he does not trust the doctors, then they must find a doctor he trusts. If there is no such doctor, and the disease is such that we cannot wait for him to understand that this is for his own good, and we cannot send him to another hospital and doctors in another town, then the doctors here must treat him against his will if all of the doctors in this hospital believe that this is the way to cure him...

7. Rabbi Dr. Avraham Steinberg (21st century Israel), HaRefuah KaHalachah 8:3:2:4:6 (Vol 6 pg. 111)

חולה הסובל מנמק סוכרתי ברגליים, ללא מחלות רקע קטלניות וללא סיבוכים חמורים של מחלת הסוכרת, חובה על הרופאים להציל את חייו על ידי כריתת החלק הנמקי גם אם הוא מסרב לטיפול זה.

For a patient who suffers from diabetic necrosis in his legs, without any other fatal illnesses or severe complications from the diabetes, the doctors must save his life by cutting off the necrotic portion, even if he resists this treatment.

8. Rabbi Yitzchak Zilberstein (21st century Israel), Shiurei Torah l'Rofim III pp. 539-540

כאשר יש חשש גדול שמחמת השיטיון, השוטה יגיע לידי סכנה שיפגע בעצמו, או שיסכן אחרים, מותר ומצוה לאשפזו בעל כורחו, לטובת עצמו ולשם שמירה על חייו...

והנה שמעתי ממורי חמי מרן הגאון הרב יוסף שלום אלישיב שליט"א שחמשה אחוז נחשב למיעוט שאינו שכיח. ולכן נראה שאם החשש שהשוטה יזיק עצמו או לאחרים הוא כחמשה אחוז או פחות, אין לאשפזו בעל כורחו מעיקר הדין, אך אם החשש הוא גדול יותר יש לאשפזו.

When there is a great concern that due to irrationality, the irrational patient will endanger himself or others, one may and must hospitalize him against his will, for his own benefit and to guard his life...

And I have heard from my father-in-law, Rav Elyashiv, that 5% is considered an uncommon risk. Therefore, it appears that if the concern that the irrational person will harm himself or others is 5% or less, one should not hospitalize him against his will, according to the letter of the law. But if the concern is greater, one should hospitalize him.

9. Rabbi Moshe Isserles (16th century Poland), Shulchan Aruch Yoreh Deah 241:3

אם אין שם אחר לעשות והוא מצטער, הרי הוא מקיזו וחותר לו כפי מה שירשוהו לעשות.

Where no one else can do it and the father is in pain, the son should let blood and cut him as he permits.

10. Rabbi J. David Bleich (21st century USA), *Palliation of Pain*, Tradition 36:1 (2002)

There are even stronger grounds to support risk-taking in the palliation of pain suffered by the terminally ill. Jewish law postulates a halakhic presumption that pain itself poses a danger of foreshortening life. Halakhah recognizes that *tiruf ha-da'at* i.e., despondency, shock and emotional anguish, can cause death, or at least hasten the demise, of a dying patient. There are reports in the medical literature of a phenomenon known as "voodoo death," which is simply one form of *tiruf ha-da'at*, that may hasten death. Similarly, *Mishneh Berurah 328:13* rules that, if an infant is locked in a room on *Shabbat*, the door must be broken down without delay lest fear and shock cause the child to die.

If emotional anguish and agitation can hasten death, it should not be surprising that halakhic authorities recognize that physical pain, in some circumstances, may also hasten death. Accordingly, palliation of pain with a hazardous drug is a matter of weighing one risk against another risk.

11. Rabbi Moshe Feinstein (20th century Russia/USA), Igrot Moshe Yoreh Deah 3:36

כשהרוב הוא לחיים מסתבר שחייב כדכתב גם כתר"ה מסברא, אבל בספק השקול מסתבר שאין לחייבו, דאם הוא חס על חיי שעה שלו הודאין ואינו רוצה ליכנס בספק לאבד זה בשביל ספק שירויה עוד זמן ודאי רשאי.

It is logical to say that when most patients live, he is obligated [to undergo the treatment], but if the odds are even then it is logical to say we should not obligate the patient. If he is concerned for his definite, short-term life, and he does not want to enter into possibly losing that life for the possibility of gaining more time, he certainly is licensed.

12. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (20th-21st century Israel), Nishmat Avraham Yoreh Deah 155 (ב) 3

חולה בן חמישים הסובל קשה מסכרת עם סיבוכים קשים כגון עיוורון ובעיות עם כלי הדם וזיהומים, שכבר כרתו לו רגל עקב נמק (גנגריונה), ושוכב בבית החולים עם נמק ברגל השניה הגורמת לו לכאבים גדולים. ביעוץ בין הרופאים הפנימיים והכירורגים גם יחד, סוכם שהחולה ודאי ימות תוך ימים ספורים אם לא כורתים לו את הרגל השניה. אמנם עלול הוא גם למות עקב הניתוח וכמובן אפילו אם הניתוח יצליח ויתארכו החיי שעה שלו, אין זה טיפול במחלתו היסודית. החולה עצמו סירב לעבור את הניתוח עקב פחד מעצם הניתוח, הכאבים והסבל של הניתוח, ובעיקר, כי לא רצה לחיות כשהוא קיטע בשתי רגליו ועיוור. שאלתי אז את הגרש"ז אויערבאך זצ"ל את דעת התורה בנידון, והוא פסק שאין לבצע ניתוח כזה נגד רצונו של החולה (או אפילו לנסות לשכנע אותו להסכים לניתוח), כיון שמדובר כאן בניתוח גדול ומסוכן שרק יוסיף לסבלו של החולה בלי סיכוי כל שהוא לחיי עולם.

A 50-year old patient who suffers severely from diabetes, with harsh complications including blindness and circulatory problems and infections, whose leg was already amputated due to necrosis (gangrene), and he is now hospitalized with necrosis in the second leg, causing him great pain. In consultation with the internal medicine doctors and surgeons together, it was agreed that the patient will certainly die in a number of days if they do not cut off his second leg. But he is also likely to die from the surgery – and of course, even if the surgery succeeds and his temporary life is extended, this will not treat his underlying illness. The patient himself refuses this surgery, out of fear of the surgery itself, and the pain and suffering of the surgery, and fundamentally because he does not want to live as a blind double amputee. I asked Rav Shlomo Zalman Auerbach the Torah view on this, and he ruled not to carry out such an operation against the patient's wishes (or even to try to convince him to agree to the surgery), since this is a large and dangerous surgery which would only add to the patient's suffering without any chance at all of long-term survival.

13. Ramban (13th century Spain), Torat ha'Adam, Shaar haMeichush, Inyan haSakkanah

אבל הכא שומעין לחכם, והשני אינו ראוי להיות נשאל בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובטל הוא. מיהו אחד במקום שנים, כיון שכולן רופאים ויודעים במלאכה זו אין דבריו של יחיד במקום שנים, מ"מ במופלג מהם בחכמה חוששין לדבריו להחמיר אפילו במקום רבים, אבל להקל כדן היחיד.

But here we listen to the wise, and the next-wise should not be asked in front of one who is greater in wisdom. He is as though he wasn't there. But where it is one versus two, since all of them are doctors, knowing the craft, then the individual does not stand before the two. Unless he is much greater than them in wisdom, in which case we are concerned for his words to be strict even against the majority, but to be lenient we follow the individual.

14. Rabbi Yaakov Emden (18th century Germany), Mor uKetziah Orach Chaim 328 **וכן אם רופא אמר**

בחולי ומכה שבגלוי שיש לרופא ידיעה ודאית והכרה ברורה בהם, ועוסק בתרופה בדוקה וגמורה, ודאי לעולם כופין לחולה המסרב במקום סכנה With an illness or a visible wound, for which a doctor has certain knowledge and clear understanding, and he prescribes a tested, complete treatment, we certainly compel a recalcitrant patient, if the alternative would be dangerous.

15. Rabbi Dr. J. David Bleich (20th century USA), Tradition 30:3 (1996), pp. 59-60

Any distinction between "natural" and "artificial" means of treatment is without precedent in Jewish law. Indeed, upon examination, the distinction is fundamentally specious. Medical substances synthesized in the laboratory are certainly not "natural," yet it is unlikely that ethicists would regard such medications as "artificial." For that matter, even drugs extracted from plants and the like are hardly "natural" sources of nutrition for man but assuredly would not be classified as artificial. The obligation to revive a person from drowning is one of the paradigms of *pikuah nefesh* advanced by the Gemara, Sanhedrin 73a. That obligation includes the duty to throw a life preserver to the potential victim. In what sense is a respirator designed to deliver oxygen to the lungs different from the casting of a life preserver?

16. Rabbi Yaakov Kanaievsky (20th century Israel), Karyana d'Igrita 1:190

בעיקר היסוד דכל מה דאפשר להאריך חיי החולה [אפי' אינו אלא לחיי שעה] צריכים לעשות, אמת שגם אני שמעתי בילדותי מימרא כזו ולא ידעתי אם זהו מבר סמכא הוא, אבל בעיני דבר זה צריך עיון גדול דביו"ד של"ט מבוואר דמותר להסיר דבר המונע פטירת החולה [כשעל ידי זה המונע יסוריו רבים] ורק מעשה בגופו אסור לעשות, ואם כן להיות שב ואל תעשה לכאורה [במקום שעל ידי זה יתוספו לו יסורים] לא מצאתי איסור, ואדרבא יש ללמוד למנוע מזה...

Regarding the basic principle that one must do everything possible to extend the life of a patient [even though it is only temporary life]: In truth, I also heard statements like this in my youth, but I do not know whether it comes from someone reliable. In my eyes, this requires great examination, for in Yoreh Deah 339 it is clear that one may remove an obstacle to the death of a patient [when that would also prevent great suffering]. One only may not act upon his body. If so, then I see no reason to prohibit sitting without acting [where acting would increase suffering]; just the opposite, one should learn from here to refrain from acting...

17. Rabbi Moshe Feinstein (20th century USA), Igrot Moshe Choshen Mishpat 2:73:1

ובאינשי כה"ג שהרופאים מכירין שא"א לו להתרפאות ולחיות, ואף לא שיחיה כמו שהוא חולה בלא יסורין, אבל אפשר ליתן לו סמי רפואה להאריך ימיו כמו שהוא נמצא עתה ביסורין, אין ליתן לו מיני רפואות אלא יניחום כמו שהם.

In such people, where the doctors recognize that he cannot be healed and live, and that he will not live as a sick person without pain, but they can give him medicine which will extend his life as he is, with suffering, then one should not give him medicine, but leave such patients as they are.

18. Rabbi Moshe Feinstein (20th century USA), Igrot Moshe Choshen Mishpat 2:74:3

שאל כתר"ה אם יש לחלק בין חיי שעה לחיי עולם לענין חיוב לרפאות כשלא אפשר לרפאותו מיסורין אלא להאריך חייו בהיסורין כל הזמן שיחיה שאין חייבין לרפאותו כשהרפואה היא שיחיה ביסורין אותו זמן הקטן שיחיה אבל כשיתרפא לחיי עולם דהוא כדרך שחיים אינשי בזמננו חייבין לרפאותו. הנה אמת שבדברי לא הזכרתי בענין זה ובאמת לא מסתבר לחלק ובסברות בעלמא איכא למימר גם איפכא...

His honour asked whether one should distinguish between temporary life and on-going life regarding the obligation to heal, where it is not possible to heal him from suffering but only to extend his life in pain for as long as he lives. [He means] that there is no obligation to heal him when the healing will cause him to live in suffering during that brief time, but if he were healed for on-going life, as people today live, then one would be obligated to heal him. In truth, I never mentioned this distinction, and in truth, it is not logical to distinguish; using logic, one could also argue the opposite...

19. Rabbi Avraham Yeshayah Karelitz (20th century Israel), Kovetz Igrot Chazon Ish 1:136

כשאני לעצמי, הנני חושב את ההשתדלות הטבעיות במה שנוגע לבריאות, למצוה וחובה, וכאחת החובות להשלמת צורת האדם, אשר הטביע היוצר ב"ה במטבע עולמו. ומצינו מאמוראים שהלכו אצל רופאים מאומות העולם ומינים להתרפא, והרבה מן הצמחים ובעלי-חיים ומוצקים שנבראו לצורך רפואה, וגם נבראו שערי חכמה שניתן לכל לחשוב ולהתבונן ולדעת.

אם כי יש דרך בדרכי ד' יתברך לדלג על הטבע וכל שכן על רוב השתדלות בה, מכל מקום צריך לפלס מאוד, כי שתי הנטיות מקו האמת המדוייק אינן ישרות - אם לבטוח יותר ממדרגת הבטחון שהגעתי אליו באמת, ואם להאמין בהשתדלות יותר מדאי.

For myself, I consider natural efforts regarding health to be a mitzvah and duty, and like one of the duties to complete the human form which the blessed Creator stamped with the stamp of His world. And we have found that *amoraim* went to non-Jewish and heretical doctors to be healed. And many plants and living things and minerals were created for medicinal purposes. And the gates of wisdom were created, and given to all to think and calculate and know.

Granted that there is a way, in Gd's ways, to leap over the natural, and certainly over most involvement in it. But one must calculate closely, for both deviations from the precise path of truth are not straight – trusting beyond the level of trust I have truly achieved, and trusting too much in human efforts.

20. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 5: Ramat Rachel 20:3

מכיון שלפי מציאות הדברים דכמעט רובא דרובא דבני אדם אינם זכאים לכך שתבוא רפואתם ע"י נס מן השמים והתורה בעצמה לא תסמוך דיני' על הנסים א"כ שוב כלול נתינת הרשות גם לחולה, ועוד יותר מזה דמצוה וחובה נמי איכא דבבר כיון דלפי מעשה האדם חיותו תלוי בכך

Since almost the great majority of people do not merit healing via miracles from Heaven, and the Torah itself says not to depend upon miracles, this permission to pursue healing applies to patients as well. Further, it is a mitzvah and obligation, since his life depends upon it.

21. Rabbi Yisrael Meir Kagan (20th century Poland), Mishneh Berurah 328:6

ואם החולה בעצמו מתיירא שיעברו עליו את השבת כופין אותו ומדברים על לבו שהוא חסידות של שטות

Should the patient fear that they will violate Shabbat for him, they should compel him and convince him, for this would be foolish piety.

22. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 618:1

חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר: אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן, מאכילין אותו על פיו... אפילו אם החולה אומר: אינו צריך, שומעים לרופא

If a patient needs to eat, and an expert doctor – Jewish or not Jewish – says that without eating his illness may worsen and he may be endangered, we feed him... Even if the patient denies needing it, we listen to the doctor.

23. Rabbi Zev Nachum of Biala (19th century Ukraine), cited in Avnei Nezer Choshen Mishpat 193

ומ"מ נראה דודאי יוכל החולה הצדיק לסמוך על האבן עזרא והרמב"ן כשנוגע למאכלות אסורות בחולי שבפנים שלא לסמוך על הרופאים...

And still, it appears that the righteous patient may certainly rely on Ibn Ezra and Ramban, regarding prohibited foods for an internal illness, and not rely on the doctors...

24. Rabbi Naftali Bar-Ilan, *כפיית טיפול רפואי*, Techumin 25 pg. 28

אף שבדרך כלל יש לכבד את רצונו של החולה, אין לכבד החלטה שנובעת מחוסר שיקול דעת. וזאת כאשר ניכר שהוא עושה "מעשה שטות ומעשה תינוקות", או ש"רצונו הוא שלא כדרך האינשי". ואף זה, כנראה, דוגמא למעשה שטות.²⁹

(29) רש"י שבת קד, ב ד"ה שוטה היה: "שטות היה בו לעשות מה שאין דרך בני אדם עושים".

Even though normally one should honour the patient's wishes, one should not honour a decision which emerges from a lack of rational thought. This is when it is visible that he acts "in the way of irrationality and immaturity," or "his desire is not in line with what people desire." This, too, is an example of an act of irrationality.²⁹

(29) Rashi Shabbat 104b "shoteh hayah": He was irrational, doing what people normally will not do.

25. Rabbi Hershel Schachter (21st century USA), *ואליו הוא נושא את נפשו*, Beit Yitzchak 1986

ויוצא לדינא שג' חילוקי אופנים יש: א. היכא דאיכא אומדנא דמוכח שכל אדם היה רוצה בטיפול רפואי זה, אז אמרינן דבטלה דעתו אצל כל בני אדם, וכופין אותו בעל כרחו משום "ונשמרתם". ב. והיכא דאיכא אומדן דעת דכל אדם לא היה רוצה בתרופה שכזו, אז אמרינן דבטלה דעתו אצל דעת כל בני אדם, ואסור לנו לייסרו על ידי טיפול, ואפילו הוא רוצה בזה. ג. והיכא דליכא אומדנא דמוכח לשום אחד מן הצדדים, אז הדבר תלוי בדעת החולה...

Three distinct categories of cases emerge, as law:

- 1) Where there are clear grounds to believe that all people would want such treatment, then we say that his view is cancelled before that of all people, and we compel him, under [the mitzvah of] "You shall protect your lives."
- 2) Where there are grounds to believe that all people would not want such treatment, then we say that his view is cancelled before that of all people, and we may not torture him with treatment, even should he wish it.
- 3) And where there are no clear grounds supporting either side, then it depends on the view of the patient...

Vignette 1: Persuasion vs. the CPSO

26. Jonathan F. Will, *A Brief Historical and Theoretical Perspective*, Chest 139:6 pg. 1493

While physicians did develop a more consistent practice of obtaining patient consent in the early 20th century, the medical literature indicates that the practice was fueled more by a desire to respond to lawsuits than by a moral imperative to respect patient autonomy. In a 1911 article, physician George W. Gay suggested that "careful and explicit explanations of the nature of serious cases, together with the complications liable to arise and their probable termination,... be given to the patient ... for our own protection."...

27. CPSO Policy #4-05 (<https://www.cpso.on.ca/uploadedFiles/policies/policies/policyitems/Consent.pdf>)

Respect for the autonomy and personal dignity of the patient is central to the provision of ethically sound patient care. Through the translation of these ethical principles to law, the Supreme Court of Canada has confirmed the fundamental right of the individual to decide which medical interventions will be accepted and which will not.

28. Rabbi Shlomo Zalman Auerbach (20th century Israel), Minchat Shlomo I 91:24

מסתבר שאם החולה סובל מכאבים ויסורים גדולים או אפילו סבל נפש חזק מאוד, חושבני שאוכל וחמצן לנשימה חייבים ליתן לו גם נגד רצונו, אבל מותר להמנע מתרופות הגורמות סבל לחולה אם החולה דורש את זה. אולם אם החולה ירא שמים ולא נטרפה דעתו רצוי מאוד להסביר לו שיפה שעה אחת בתשובה בעוה"ז מכל חיי העולם הבא...

Logically, where a patient suffers from great pain and suffering, or even very strong emotional pain, I would think that we would be obligated to give him food and oxygen for breathing, even against his will, but we could refrain from treating with medicine that would cause suffering for the patient, if the patient wished it. But if the patient fears Heaven and his mind is not torn, it would be highly desirable to explain to him that one moment of repentance in this world is greater than all of the life of the next world...

29. Rabbi Dr. Avraham Steinberg (21st century Israel), HaRefuah KaHalachah 8:3:2:4:15 (Vol 6 pg. 114)

יש לנסות ולשכנע את החולה שיסכים לטיפול, ואף להמתין ככל שניתן מבחינה רפואית כדי לאפשר לחולה להתייעץ או לשקול בדעתו. One should try to convince the patient to agree to treatment, and even wait as much as is medically possible, to let the patient take counsel or weigh it in his mind.

30. Rabbi Moshe Feinstein (20th century Russia/USA), Igrot Moshe Choshen Mishpat 2:73:5

...וגם יהיה באופן שלא יתבעת מזה שאם יתבעת מזה אפילו שהוא ענין שטות אין לעשות כי הביעתותא אפשר שיזיקהו וגם ימיתהו ויהיה זה כהמיתוהו בידיים...

..This should be done in such a way that he is not frightened, even if his fright is foolish, for the fright could harm him, even fatally, and that would be like actively killing him...

31. CPSO, Advice to the Profession: Professional Obligations and Human Rights

<https://www.cpso.on.ca/en/Physicians/Policies-Guidance/Policies/Professional-Obligations-and-Human-Rights/Advice-to-the-Profession-Professional-Obligations>

The policy says that "physicians must not promote their own religious beliefs when interacting with patients, or those seeking to become patients, nor attempt to convert them." What is meant by "promoting religious beliefs"? Does this mean that physicians can never discuss religious or spiritual beliefs with their patients?

No. The College recognizes that patients' spiritual and religious beliefs can play an important role in the decisions they make about health care, and can offer comfort if patients are faced with difficult news about their health. It is appropriate for physicians to inquire about and/or discuss patients' spiritual and religious beliefs when those are relevant to patient decision-making, or where it will enable the physician to suggest supports and resources that may assist the patient.

However, as noted in the policy, physicians must not attempt to convert patients to their own religion, imply the physician's religion is superior to the patient's beliefs (spiritual, secular or religious), or otherwise make personal moral judgments about the patient's conduct that are based in the physician's religion.

32. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Rotzeiach uShemirat haNefesh 1:16

אף על פי שאין לוקין על לאוין אלו מפני שאין בהן מעשה, חמורים הם שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו אבד כל העולם כולו וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים כל העולם כולו.

Even though there are no lashes for these prohibitions inasmuch as they do not involve a deed, they are severe, for anyone who destroys a Jewish life is as though he has destroyed the entire world, and one who saves a Jewish life is as though he saved the entire world.

33. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 19:33:8

אפילו להרמ"א ודעימיה שכן מחויב להפסיד כל ממונו כדי שלא יעבור על לאו, מצינו אבל פלוגתא גדולה בין גדולי הפוסקים אם נאמר זה אפילו בלאו שאין בו מעשה. יעוין בפרמ"ג באו"ח שם ובחידושי הגרע"א ביו"ד סימן קנ"ז וגליון מהרש"א שם, ובפ"ת סק"ד, ובדרכ"ת שם. וכן בס"י שנ"ז בפ"ת סק"א, ובשד"ח הנ"ל. וכבר הכריע הגאון החתם סופר ז"ל בגליון או"ח שם כהסוברים שזה לא נאמר על לאו שאין בו מעשה. (יעוין מ"ש בזה בספרי שו"ת צ"א ח"ח סימן מ' ובמילואים עיין שם).

Even for Rabbi Isserless and those who are with him [saying] that one must lose all of his wealth to avoid violating a prohibition, we still find a great debate among leading authorities as to whether this applies for a prohibition which is violated without an action... And Chatam Sofer resolved like those who say this is not applicable for a prohibition which is violated without an action.

Vignette 2: Cases that are not life-threatening

34. Talmud, Nedarim 50b

מאי "ביצה טורמיטא"?... מעייל לה אלפא זימני במיא חמימי ואלפא זימני במיא קרירי עד דמתזוטרא, כי היכי דבלעיתה. ואם אית כיבא סריך עליה. וכד נפקא ואתיא ידע אסיא מאי סמא מתבעי ליה ובמאי מתסי. שמואל הוה בדיק נפשיה בקולחא עד דמסתרין אינשי ביתיה עליה שעריהון. What is a *beitzah tormita*?... He puts it in hot water 1000 times and in cold water 1000 times, until it shrinks such that he can swallow it. If there is an internal wound, it will stick to [the egg], and when it emerges the doctor will know what medication is necessary and how it will be healed. Shemuel tested himself with this until his household pulled out their hair because of him.

35. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 20:47:1:4

כאשר ביכלת האב בדרכי השפעה להשפיע על הבן שיסכים לקבל הטיפול הרפואי הנדרש, אזי הוא מחויב בזה גם מכח חיוב כללי [ומבלי קביעת זמן לגילו של הבן]. של "והשבותו לו" שכתוב בתורה (בדברים כ"ב), וכדרשת חז"ל שהכתוב בא לרבות "לרפאות את גופו"...
When the father can convince the son to agree to accept the required medical treatment, he must do so as part of a general duty [regardless of the son's age] of "And you shall restore it to him" recorded in Devarim 22, and as the Sages taught that this comes to include healing his body...

36. Talmud, Shabbat 108a

שמואל וקרנא הוו יתבי אגודא דנהר מלכא, חזינהו למיא דקא דלו ועכירי, אמר ליה שמואל לקרנא: גברא רבה קאתי ממערבא, וחייש במעיה, וקא דלו מיא לאקבולי אפיה קמיה... עייליה שמואל לביתיה, אוכליה נהמא דשערי וכסא דהרסנא ואשקיה שיכרא ולא אחוי ליה בית הכסא כי היכי דלישתלשל...

Shemuel and Karna were sitting by the shore of *Nehar Malka*, when they saw that the water was elevated and murky. Shemuel told Karna: A great man is coming from the west, and he has intestinal pain; the water is elevated before him... Shemuel brought him to his home, fed him barley bread and cups of fish, and gave him beer to drink, and did not show him the washroom, so that he would develop *shilshul*...

37. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 15:40

והיתה זאת לבאר, דהגם שהרמב"ם בדבריו כותב בלשון שהוא כשרואה אותו שהוא מסוכן מכל מקום אין המכוון דוקא למסוכן ממש, אלא המכוון לסיכון של מחלה שאינו יכול להנצל ולהפטר ממנה בלי עזרת רופא, וראיה לכך, דהא בנדרים שם דף מ"א/שע"ז מוסבים דברי הרמב"ם, לא מוזכר כלל שההיתר הוא רק בחולה מסוכן..

This was to explain that even though the Rambam wrote "when he sees that he is in danger", still, he did not mean actual danger, specifically. Rather, he meant the danger of an illness from which he cannot be saved without medical help. This may be proved from the fact that Nedarim 41, which was what Rambam was discussing, said nothing about this permission being in the case of a dangerously ill patient...

Vignette 3: Aesthetics and Minors

38. Rabbi Yitzchak Zilberstein (21st century Israel), Shiurei Torah l'Rofim III pg. 303

הצעתי את השאלה לפני מורי חמי מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א והשיב שיש לבצע את הטיפול כעת, מאחר וזוהי טובה עבור הילד. ואדרבה אם לא יעשו לו את הטיפול כעת יהיו לו בעתיד טרוניות כלפי הוריו, אם הכתמים מעוררים סלידה אצל בת הזוג. גם פרופסור דוד סימפולינסקי הי"ו סיפר ששאל את בעל הקהלות יעקב אם לבצע ניתוח קוסמטי לתינוק שהיה לו פגם אסתטי בעין, ניתוח שנועד לתקן את המראה החיצוני בלבד, והורה לעשות את הניתוח כי היא טובה עבורו.

I put the question before my father-in-law, Rav Yosef Shalom Elyashiv, and he answered that one should carry out the treatment now, since it is a benefit for the child. Just the opposite – if they would not perform this treatment now, he would have a claim against his parents in the future if the marks would cause revulsion from his spouse.

Professor David Simpolinski also told that he asked the Kehillat Yaakov whether to carry out a cosmetic procedure for a baby who had an aesthetic defect in the eye, a surgery which would only correct external appearances. He ruled to perform the surgery, as it would benefit him.

39. Talmud, Ketuvot 11a

אמר רב הונא: גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין... אמר רב יוסף: הגדילו יכולין למחות.

Rav Huna said: A minor convert is immersed with the court's opinion... Rav Yosef said: They may protest at maturity.

Vignette 4: Institutionalization for dementia for their own protection

40. Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg (13th century Germany), Responsum 4:1006

רחל יכולה לומר על דעת [שאצא ממקומי ומדירתתי] לא עלה על דעתי ולגור בכפר בלא מנין ובלא תפלה ועוד וכי תעלה על דעתה לעבור הים שתלך עמה ואיזה שיעור [אתה] נותן לדבר אלא ודאי אזלי' בתר אומדן דעתה דמוכח שלא ע"ד לצאת מביתה ללכת אחריה
Rachel may contend, "It never entered my mind that I would need to leave my place and my dwelling, to live in a village with neither minyan nor [communal] prayer." Further, would she ever have expected to cross the sea and go with her? What limit would you put on it? We must go with the assumed mindset that she never intended to leave her home to go with her.

41. Talmud, Kiddushin 31b

רב אסי הוה ליה ההיא אמה זקינה אמרה לי' בעינא תכשיטין עבד לה בעינא גברא נייעין לך בעינא גברא דשפיר כותך שבקה ואזל לארעא דישראל שמע דקא אזלה אבתריה אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר לי' מהו לצאת מארץ לחו"ל א"ל אסור. לקראת אמה מהו א"ל איני יודע [אתרח] פורתא הדר אתא אמר ליה אסי נתרצית לצאת המקום יחזירך לשלום... אדהכי והכי שמע לארונא דקאתי אמר אי ידעי לא נפקי
Rav Asi's elderly mother said, "I want jewelry," and he made it for her. She said, "I want a man," and he said he would seek one. She said, "I want one as good as you," and he left her and went to Israel. He heard that she was coming after him, and he asked R' Yochanan, "May one leave Israel?" R' Yochanan replied, "No." He asked, "What about to greet my mother?" He said, "I don't know." He delayed a bit, then came back to R' Yochanan, who said, "Asi, if you want to go back, may Gd return you there in peace."...
By then he heard that his mother's casket had arrived. He said, "Had I known, I would not have left."

42. Rambam (12th century Spain), Mishneh Torah, Hilchot Mamrim 6:10

מי שנטרפה דעתו של אביו או של אמו משתדל לנהוג עמהם כפי דעתם עד שירווחם עליהן, ואם אי אפשר לו לעמוד מפני שנשתטו ביותר יניחם וילך לו ויצוה אחרים להנהיגם כראוי להם. +/השגת הראב"ד/ מי שנטרפה דעתו של אביו וכו' יניחם וילך לו ויצוה אחרים להנהיגם כראוי. א"א אין זו הוראה נכונה אם הוא ילך ויניח לו למי יצוה לשמר, עכ"ל. +

Rambam: If one's father or mother develops dementia, he should try to act according to their wishes until Gd has mercy upon them. If he cannot bear it because they have become extremely irrational, he should leave and instruct others to manage them in the manner befitting them.

Raavad: This is an incorrect ruling; if he will go and leave his parent, whom will he instruct to care of him?